

Lausunto avoimuus, joustavuus ja jatkuva oppiminen – korkeakouluvisiotyöryhmän työstä

Oulun yliopiston ylioppilaskunta kiittää mahdollisuudesta lausua säädösmuutostarpeista visiotyöryhmän “Avoimuus, joustavuus ja jatkuva oppiminen” käsittelemiin aiheisiin.

Joustava hakeutuminen korkeakoulutukseen

Tällä hetkellä yliopistojen opetus ei taivu ympärivuotiseen/jatkuvaan hakuun. Tällainen muutos vaatii runsaasti ohjausta ja muita tukipalveluja. Lisäksi tulee miettiä, tuleeko opiskelijoille ns. tyhjäkäyntiä, mikäli opiskelija tulee mukaan kesken kaiken. Jatkuva haku saattaa aiheuttaa myös ongelmia opintososiaalisissa kysymyksissä, jos opintotukikuukausia kuluu turhaa siitä syystä, ettei opiskelijalle olekaan tarjottavana opintoja.

Tällä hetkellä yliopistojen ohjaus ja tuki ovat hyvin merkittävästi painottuneet ensimmäisen vuoden opintoihin. Tällöin opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja integroitumista yliopistoyhteisöön tuetaan suhteellisen ansiokkaasti. Nykyistä suomalaista opiskelun oheistoimintaa voidaan pitää lähes ainutlaatuisena ja selkeänä kilpailuvalttina esimerkiksi kansainvälisten opiskelijoiden houkuttelua ajatellen. Opiskelijoiden yksinäisyys ja mielenterveysongelmat ovat monien tutkimusten mukaan kasvussa, eikä näihin tuloksiin viitaten etenäkään ohjauksesta ole varaa karsia.

Yliopistolaissa tulee taata yhdenvertaiset ja -mukaiset valintaperusteet opiskelijoille. Tämä on sekä hakijoiden että yliopiston etu. Todistusvalinnan varaaminen ensikertalaisille ei lisäisi, vaan rajaisi valintojen joustavuutta. Nykyiset erilaiset valintakiintiöt eivät vastaa yhteen keskeisimmistä tavoitteista: valita parhaat opiskelijat koulutukseen. Ensikertalaiskiintiöstä voidaan luopua.

Kaksiportaisuuden vahvistuessa on oletettavaa, että opiskelijat vaihtavat korkeakoulua tai hakeutuvat maisterinopintoihin entistä erilaisimmilla taustoilla. Täytyy pitää huoli, ettei valmistumisen ja opintojen alun välille jää tyhjäkäyntiä, jolloin opiskelija on ilman toimeentuloa ja tukijärjestelmää. Kysymys on siitä kuinka joustavasti voi aloittaa maisteriopinnot, jos valmistuu esim 2,5 vuodessa tai 3,5 vuodessa.

Tutkinnon suorittaminen avoimessa yliopistossa tai avoimen yliopisto-opetuksen opinnoilla

Tavoite tutkinnon suorittamisesta avoimessa yliopistossa on oikeastaan vastaan aiempaa tavoitetta tutkintojen merkityksen vähenemisestä, pienemmistä kokonaisuuksista tai modulaarisista opinnoista yms.

Tällaisen mahdollistaminen näyttäytyy käytännössä tapana ulkoistaa koulutuksen kustannuksia yksilöille. Rehellisempää olisi puhua maksulliseen koulutukseen siirtymisestä. Tämä romuttaa käytännössä katsoen nykyisen suomalaisen käsityksen sivistysvaltiosta, jossa kaikilla on samanlaiset mahdollisuudet hankkia korkeakoulutus.

Mikäli tavoitellaan esimerkiksi koulutustason nostoa, tulisi ennemmin pohtia sisäänottomäärien kasvatusta sekä sosiaaliturvan kehittämistä: lopetetaan esimerkiksi työttömyysturvalla opiskelun kieltäminen ja helpotetaan aikuiskoulutustuen kriteeristöä. Tämä vaatii hyvää valmistelua ja yhteistyötä eri ministeriöiden ja hallintokuntien kesken.

Avoimen yliopiston tutkinto-oikeus vaikeuttaa merkittävästi myös tutkintomäärien ennakointia.

Missään nimessä ei kannateta uutta 15 yliopistoa hoitamaan avointa opetusta. Yhteiskunnallista vuorovaikutusta ei edistetä ulkoistamalla vastuuta koulutuksen avoimuudesta. Tämä tapahtuu parhaiten yhteistyötä lisäämällä ja toimintaa omista lähtökohdista kehittämällä.

Tilauuskoulutus

Kysymys kuuluu, miten tämän tarpeen arviointi on toteutettu tai toteutetaanko tarpeen arviointia jossakin vaiheessa?

Asettaa erilaiset toimijat: yrittäjät, yritykset ja työttömät, työlliset eriarvoiseen asemaan. Miten muutaman henkilön pk-yrityksillä esimerkiksi olisi varaa maksaa työntekijöidensä kalliita tutkintoja ja samalla nämä olisivat mahdollisesti ainakin osittain pois töistä?

Sen sijaan räätälöidyt, mahdollisesti tutkinnon osia sisältävät täydennys-/tilauuskoulutukset voisivat olla toimivia. Näitä voitaisiin tarjota esimerkiksi

alustamaisten ratkaisujen kautta. Kuitenkin täytyy pohtia hyvin tarkkaan, millainen tarve tällaiselle ratkaisulle on. Miten kilpailee jo olemassa olevien täydennyskoulutustarjoajien kanssa (kuten johtamisen erikoisammattitutkinto).

Tutkintokoulutuksen kehittäminen

Tutkinnonsuoritusoikeus tulee jatkossakin myöntää alempaan ja ylempään tutkintoon. Erilliset tutkinto-oikeudet lisäävät sekä yliopistojen että opiskelijoiden hallinnollista taakkaa ilman merkittävää hyötyä.

Opiskelijat käyvät jo nyt sujuvasti opintojen aikana töissä, etenkin niillä aloilla, joilla työllistyminen jo opintojen aikana on vahvasti sisäänkirjoitettu kulttuuriin. Muun muassa tekniikan alalta on erinomaisia esimerkkejä tällaisesta (TEK, vastavalmistuneiden kysely). Joustava työssäkäynnin ja opintojen yhdistäminen tulisi nähdä kaikkien osapuolten etuna.

Alemmalle korkeakoulututkinnolle asetetaan tässä huomattavan paljon osin ristiriitaisia tavoitteita: 1) toisaalta pitää olla laaja-alainen, eri maisterivaiheen suuntautumisvaihtoehdot mahdollistava, yleissivistävä tutkinto; 2) toisaalta pitäisi olla työelämän tunnistama, oman alan substanssiosaamista antava ja ehkä vielä harjoittelua sisältävä tutkinto.

Opintotuen osalta täytyy mainita, että kaksiportaisuus on esimerkiksi luonut tilanteita, jossa opiskelija putoaa eräänlaiseen loukkuun, josta ei pääse liikkumaan kumpaankaan suuntaan. Olisi hyvä kartoittaa, miten viimeisimmät opintotukeen tehdyt muutokset ovat vaikuttaneet opiskelijoiden opintojen sujuvuuteen.

Oulussa 16.4.2018

Kalle Parviainen
Hallituksen puheenjohtaja
Oulun yliopiston ylioppilaskunta

Jenna Suorsa
Hallituksen varapuheenjohtaja
Oulun yliopiston ylioppilaskunta

Lisätietoja: koulutuspoliittinen asiantuntija Henna Määttä, kopoasiantuntija@oyy.fi,
0405257821